

Leugentje om bestwil?

De claim dat schaken karaktervormend is heb ik altijd als een leugentje om bestwil gezien. Strategisch denken, mentale weerbaarheid, geduld, slagkracht, je zou het allemaal van de schaakbeoefening leren, maar of dat ook echt zo is? In de top van het bedrijfsleven kan ik geen schakers aanwijzen. In de politiek wat meer. De bekendste schakers in de Nederlandse politiek zijn Van Hulst, Teeven en Nagel: een onomstreden eminentie, een wat meer omstreden 'crimefighter' en een gewiekste opportunist. Maak daar maar eens chocolade van. Zij scoren ieder op eigen manier hoog op de genoemde competenties, maar of dat ook maar iets met hun schaakhobby te maken heeft is zeer de vraag. Ze lijken, voor zover ik dat weet, nog het meest op elkaar in hun plezierige menselijke omgangsvormen.

Euwe en Böhm hebben beiden hun best gedaan om de schaaksport te verkopen als goede bijdrage aan de opvoeding. Judith Polgar beijvert zich wereldwijd al jaren om het schaken een vaste plek te geven in de lesstof op scholen, met dezelfde argumentatie. Een sympathieke, maar moeilijke missie. De belangrijkste voorwaarde voor succes van deze pogingen is draagvlak bij ouders en docenten en dat draagvlak neemt af. Om de simpele reden dat onder hen nog maar weinigen kunnen schaken. Op zijn best vinden die ouders en docenten schaken een interessant, maar (voor hen) vreemd spelletje.

Moeten we dus stoppen met al die goedbedoelde pogingen om het schaken aan ouders en docenten te verkopen? Misschien is het beter om nog even te wachten. Er zijn ondanks alle scepsis sterke aanwijzingen dat sport en spel wel degelijk een positieve invloed op opvoeding en persoonlijke ontwikkeling hebben. Ook anno 2015.

Kendo-kampioen en filosoof Henk Oosterling experimenteert in Rotterdam Zuid al jaren met judo op zwakke scholen. Tot grote verbazing van de onderwijsdeskundigen slaagde hij er in om door een combinatie van maatregelen - met judo als belangrijk element - de Cito scores op 'kansloze' scholen naar boven gemiddeld niveau te krijgen. En er zijn meer goede voorbeelden. Ook op schaakgebied. De (documentaire) film *Dark Horse* is daar een actuele illustratie van.

Henk Oosterling, filosoof, zwaardvechter, Rotterdammer.

Het kan best zijn dat judo en schaken in deze aanpak een soort van placebo zijn en dat de werkelijke winst zit in de introductie van spelplezier en gezelligheid op scholen en het stimuleren van persoonlijke betrokkenheid van ouders en docenten voor elkaar en voor de kinderen. Ik heb geen idee. Maar tegen placebo's die goedkoop en leuk zijn heb ik geen bezwaar.

Jan Willem Duijzer